

Obiekty Sakralne Powiatu Nowodworskiego

Szanowni Państwo!

Witamy serdecznie w Powiecie Nowodworskim. Wychodząc naprzeciw Państwa zainteresowaniom opracowaliśmy folder pt. „Obiekty Sakralne Powiatu Nowodworskiego”. Region ten cechuje się dużym nasyceniem wartości oraz zróżnicowaną strukturą dziedzictwa kulturowego. Naszym celem jest służyć pomocą i zachęcić Państwa do odwiedzin krainy o bogatych walorach turystycznych.

Mamy nadzieję, że przedstawiony w tej publikacji materiał wzbudzi Państwa zainteresowanie oraz chęć bliższego poznania i odwiedzenia naszego regionu.

Powiat Nowodworski to kraina depresyjna położona w północno-wschodniej części województwa pomorskiego na terenie Żuław Wiślanych i Mierzei Wiślanej, otoczona wodami Zalewu Wiślanego i Zatoki Gdańskiej. Siedzibą władz samorządowych powiatu jest miasto Nowy Dwór Gdański, które znajduje się w odległości 40 km od centrum Gdańska. W skład powiatu wchodzi 5 gmin, w tym 1 miejska, 1 miejsko-wiejska i 3 wiejskie, 2 miasta i 93 miejscowości wiejskie.

Dzięki położonemu przy ekspresowej drodze krajowej nr 7 (międzynarodowa E77) Gdańsk – Warszawa i bliskości Gdańska, cała infrastruktura komunikacyjna Trójmiasta (port lotniczy w Rębiechowie, węzeł kolejowy Gdańsk-Gdynia, porty morskie) jest łatwo dostępna.

W odległości 22 km znajduje się Elbląg, drugie pod względem wielkości i znaczenia miasto województwa warmińsko-mazurskiego.

Przebywający na Mierzei Wiślanej turyści mogą uczestniczyć w letnim programie kulturalnym. Wśród licznych imprez na uwagę zasługuje coroczny Festiwal Muzyki Organowej w kościele w Steganie, z udziałem artystów polskich i zagranicznych.

W Krynicy Morskiej na Zalewie Wiślanym odbywają się liczne regaty żeglarskie. Największe z nich to sierpniowe Regaty o Bursztynową Wstęgę Zalewu Wi-

ślanego. Prestiżową i cykliczną imprezą w Powiecie Nowodworskim są Mistrzostwa Świata w Poławianiu Bursztynu w Jantarze.

Swoją tradycję mają Dni Żuław odbywające się w stolicy Żuław – Nowym Dworze Gdańskim.

Do najciekawszych obiektów sakralnych naszego regionu należą:

- kościół ryglowy w Steganie z XVII w., w którym co roku odbywają się koncerty organowe,
- kościół gotycki z XIV w., w Niedzwiedzicy,
- kościół gotycki w Nowej Cerkwi,
- murowany kościół z 1841 roku zbudowany na fundamentach rozebranego w 1639 roku kościoła gotyckiego w Żuławkach,
- murowany kościół z 1344 roku w Kmiecinie z niepowtarzalną architekturą,
- kościół częściowo drewniany, częściowo murowany z XIV i XVI wieku w Marynowach,
- kościół murowany z 1334 roku z wieżą z 1337 roku w Jezierniku,
- drewniany kościół z 1712 roku z gontowym dachem, organami z 1687 roku oraz starymi malowidłami ludowymi w Palczewie,
- kościół neogotycki z 1847 roku z dzwonem pochodzącym z kościoła ewangelickiego datowanym na 1834 rok w Nowym Dworze Gdańskim,
- kościół gotycki z 1313 roku w Lubieszewie,
- cmentarz mennonicki w Stawcu,
- cmentarz mennonicki w Różewie.

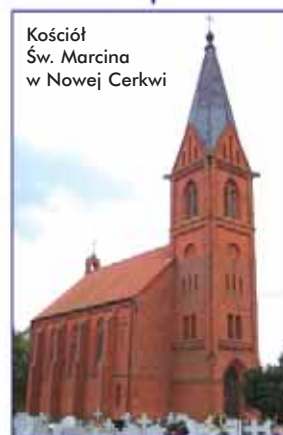

Kościół Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Żuławkach

Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa w Steganie

Krynica
Morska

Kościół
Św. Marcina
w Nowej Cerkwi

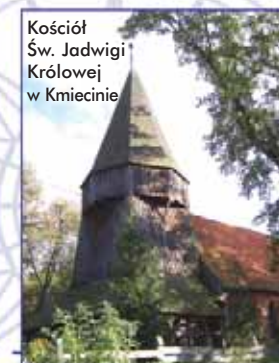
Kościół Św. Jakuba
w Niedźwiedzicy

Kościół
Przemienienia
Pańskiego
w Nowym
Dworze
Gdańskim

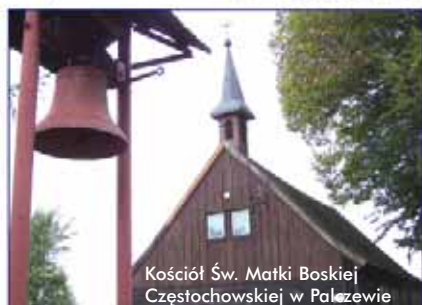
cmentarz mennonicki
w Różewie

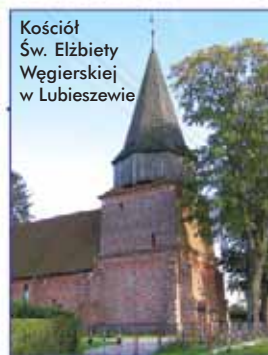
Kościół
Św. Jadwigi
Królowej
w Kmiecinie

Kościół Św. Jerzego
w Jezierniku

Kościół Św. Małki Boskiej
Częstochowskiej w Palczewie

Kościół
Św. Elżbiety
Węgierskiej
w Lubieszewie

Kościół
Św. Anny
w Marynowach

cmentarz mennonicki w Stawcu

Kościół Przemienienia Pańskiego w Nowym Dworze Gdańskim

Kościół położony w stolicy Żuław w Nowym Dworze Gdańskim. Konsekrowany w roku 1851 przez biskupa Grossmana, jako kościół filialny w parafii Cyganek. Świątynia została zaprojektowana przez gdańskiego architekta Klopsa. Usytuowany na osi północ – południe z niewielkim odchyleniem w kierunku wschodnim.

chrzcielnica

wnętrze kościoła

ołtarz główny z 1872 roku

Zbudowany w stylu neogotyckim, murowany z cegły, wzniesiony na planie prostokąta z wydłużonym, pięciobocznym prezbiterium od południa i dwoma kwadratowymi zakrystiami po obu stronach korpusu nawowego w części południowej. Ołtarz główny z obrazem Przemienienia Pańskiego pochodzi z 1872 roku. Kościół jest przykładem interesującej neogotyckiej architektury sakralnej rzadko występującej na terenie Żuław.

organy kościelne

Kościół Św. Jadwigi Królowej

Kościół znajduje się we wsi Kmiecin położonej w odległości 4 km na południowy wschód od Nowego Dworu Gdańskiego, przy drodze krajowej nr 7 do Elbląga. Wieś ta należała od 1246 roku do posiadłości ziemskich miasta Elbląga.

W 1344 roku stanął w Kmiecinie murowany kościół, należący dziś do najcenniejszych zabytków Pomorza Gdańskiego, ze względu na niepowtarzalną na pomorskich terenach architekturę.

**drewniana wieża
z 1754 roku**

kościół Św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie

Dzisiejszy kształt uzyskał kościół w 1754 roku, kiedy wybudowano na miejscu starszej z 1697 r. drewnianej wieży, nową o szczególnie pięknych kształtach. U podnóża wieży przedsionek z około 1697 roku, krzyż triumfujący z 1430 roku oraz kamień chrzcielny z czerwonego granitu z XIV wieku. Osobliwością drewnianej części budowli jest niskie podcienie wokół wieży, czyli taki typ dla drewnianych kościołów Podhala. Godne uwagi jest kryształowo – gwieździste sklepienie zakrystii.

Trzy dzwony pochodzą z 1775 roku. W czasie ostatniej wojny zginęło bogate wyposażenie kościoła, m. in. cenny, pamiątkowy witraż z herbami rodziny Wejherów. Po wojnie kościół został zmieniony na Muzeum Regionalne Ziemi Żuławskiej.

1 lipca 1981 roku powstała parafia p. w. Błogosławionej Królowej Jadwigi.

Kościół Św. Elżbiety Węgierskiej

Kościół znajduje się we wsi Lubieszewo położony w odległości 8 km od Nowego Dworu Gdańskiego. O istnieniu Lubieszewa wspomniano już w 1255 roku, ale przyjmuje się, że wieś była lokowana przez wielkiego komtura krzyżackiego Wernera von Orselna (1314-1324).

Kościół w Lubieszewie został wybudowany w stylu gotyckim około 1313 roku. Wieża Kościoła murowana dołem, z drewnianą górą i malowanym gontem, została dobudowana w 1573 roku. Wnętrze Kościoła jest jednorodne, przykryte kolebkowym stropem z polichromowanych desek. Wystrój Kościoła zachowany jest w stylu barokowym i prawie w całości pochodzi z XVII/XVIII wieku. Najpiękniejszym i najstarszym zabytkiem gotyckim jest rzeźba Matki Bożej z dzieciątkiem, tzw. Madona na lwie, pochodząca z 1375 roku. Dzwon na wieży kościoła, kropielnica i chrzcielnica pochodzą z przełomu XIV i XV wieku.

Tak samo późnogotycki krucyfiks na tzw. belce tęczowej. Ołtarz główny z malowidłem patronki kościoła św. Elżbiety Węgierskiej pochodzący z 1707 roku. W antepedium ołtarzowym znajduje się kurdyban z XVII wieku. Do bardzo ciekawych i pięknych zabytków należy zaliczyć niedawno odrestaurowaną barokową ambonę z przepięknym baldachimem i malowidłem przemienienia Pańskiego.

Niepowtarzalne ławki dla wiernych w tzw. przedpiersiach zawierają malowidła ze scenami biblijnymi.

drewniany
konfesjonał
z 1701 roku

Interesujące są dwa drewniane konfesjonały pochodzące z 1701 i 1709 roku. Barokowy chór muzyczny pochodzi z 1716 roku. Na środku kościoła znajduje się płyta nagrobna śp. Anny z 1650 roku. Warto wspomnieć, iż od po-

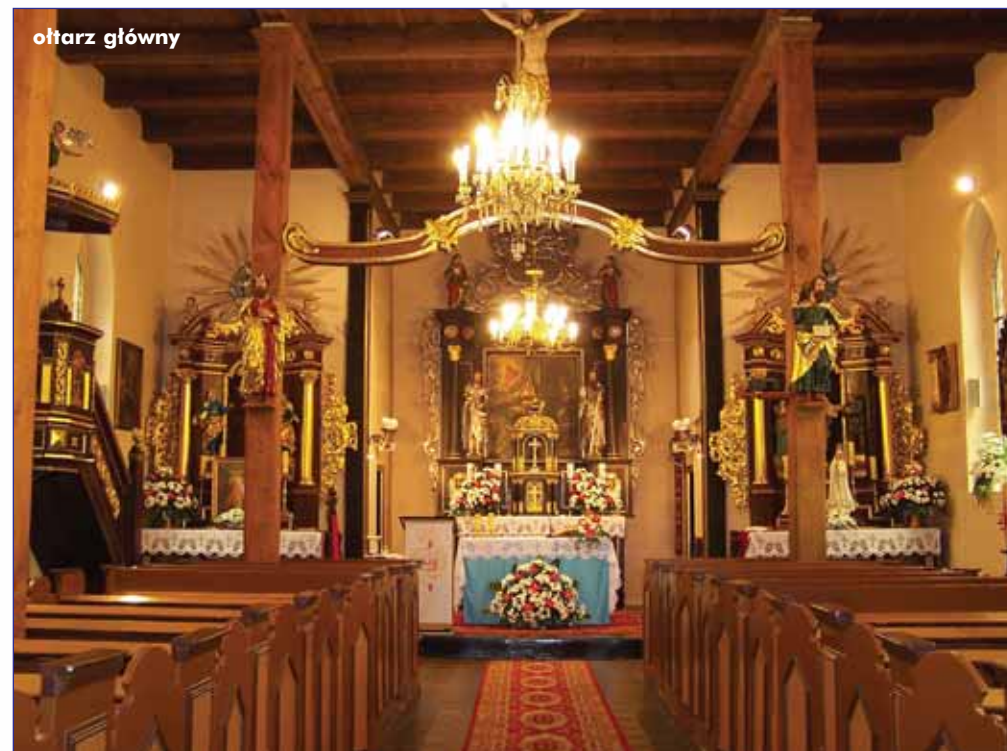
ołtarz główny z wizerunkiem patronki
kościół z 1707 roku

czątku XVIII wieku Lubieszewo jest niepisanym sanktuarium Matki Bożej Szkaplerznej powiązane z przepięknym barokowym feretronem Matki Boskiej Niepokalanej.

Kościół Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Kościół położony we wsi Żuławki. Początki wsi sięgają roku 1352, lokowane przez wielkiego mistrza Winrycha von Kniprode na terenach leżących na prawym brzegu Szkarpawy, a więc na Żuławach. Cennym zabytkiem wsi jest kościół neogotycki z 1840 roku, rozbudowany na fundamentach rozebranego w 1639 roku kościoła gotyckiego.

Obecny kościół posiada małą wieżyczkę. Na uwagę zasługuje ołtarz z rzeźbami z XVIII wieku oraz organy pochodzące z 1938 roku. We wnętrzu kościoła znajduje się ambona z 1849 roku wsparta na XVII – wiecznej figurze anioła, krucyfik i belki tęczowe z drugiej połowy XVIII wieku. Ciekawym elementem wnętrza jest chrzcielnica z rzeźbą anioła i imponującą rokokową obudową.

Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa

Kościół położony we wsi Stegna w odległości 3 km od morza. Zbudowany w latach 1681-1683, na miejscu wcześniejszego, pochodzącego z XV w. Architektura budowli jest typowym dla Pomorza przykładem budownictwa ryglowego – w zewnętrznych fasadach kościołka wyraźnie widać drewnianą „szachownicę” konstrukcji.

barokowe organy
z modelem fregaty

ołtarz główny

chrzcielnica

Kościół z prezbiterium ceglany i nawą konstrukcji szachulcowej znajduje się w centrum miejscowości. Na wieży znajduje się gąłka z chorągiewką wietrzną na, której widnieje data 1682.

ambona z XVII wieku

barokowe organy

We wnętrzu znajdują się unikalne podwieszone do stropu malowidła na płótnie oraz zabytkowe, barokowe organy, ambona z XVII wieku, a także model fregaty, ufundowany pod koniec XIX wieku przez uratowanych z tonącego statku marynarzy. Ciekawostką historyczną może być fakt, iż w kościele tym przebywał i modlił się Jan Długosz.

Każdego roku, latem, w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa odbywają się koncerty muzyki organowej. Melomani z całego kraju mogą wówczas posłuchać dzieł wielkich mistrzów oraz brzmienia zabytkowych organów.

Kościół Św. Marcina

drewniana
figura
Św. Brygidy
z XVII w.

Parafia Św. Marcina w Nowej Cerkwi. Położona jest w odległości 20 km od Nowego Dworu Gdańskiego na terenie gminy Ostaszewo. Kościół zbudowany w stylu neogotyckim w latach 1878 – 1879. Kościół posiada wieżę i nawę. Na uwagę zasługuje drewniany strop oraz ciekawe wnętrze kościoła powiązane trzema ołtarzami.

wnętrze kościoła powiązane
trzema ołtarzami

ołtarz boczny
w lewej nawie

figurka św. Antoniego

figurka
św. Barbary

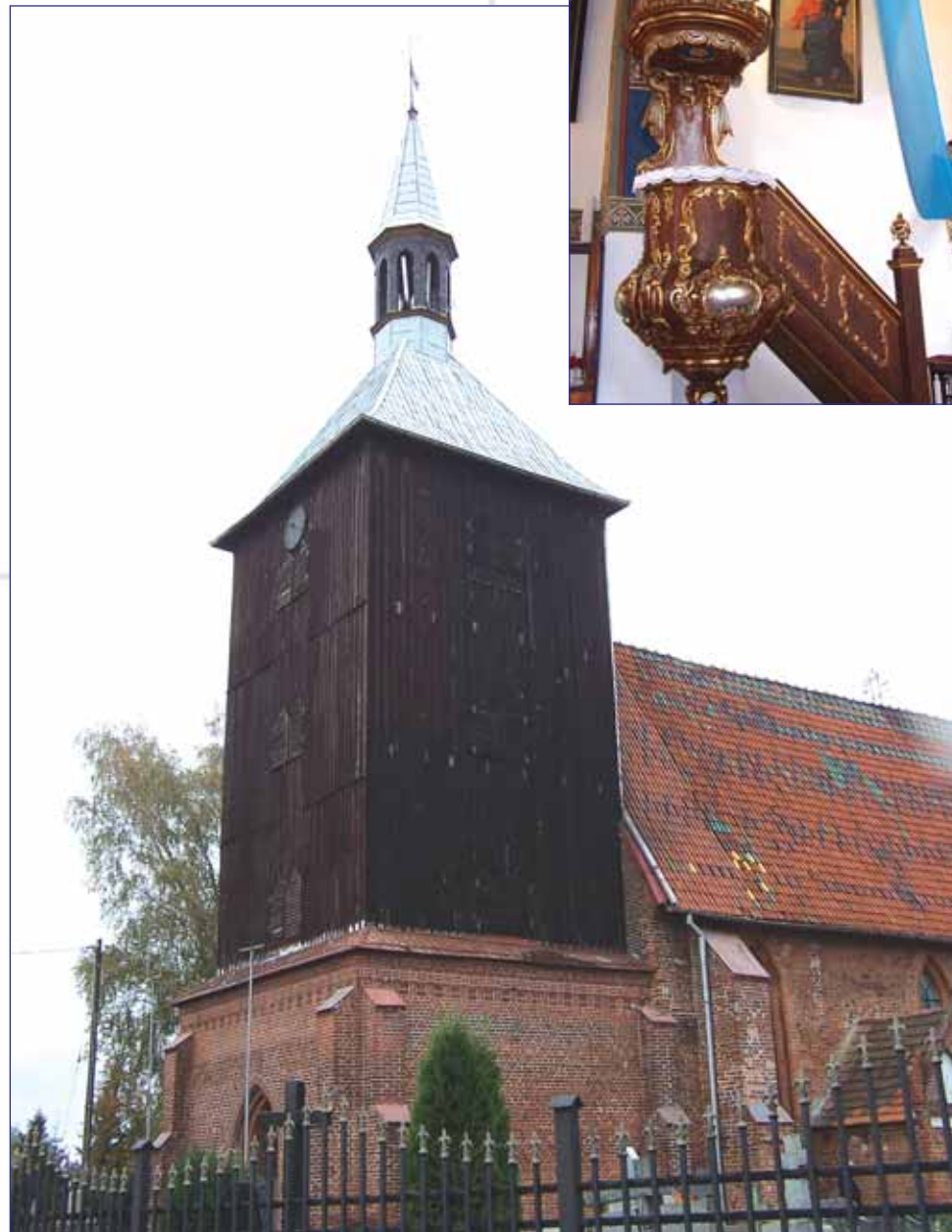

Kościół Św. Matki Boskiej Częstochowskiej

Kościół znajduje się we wsi Palczewo, położonej nad Wisłą w odległości ok. 10 km na północ od Lisewa. Ciągnie się wzdłuż starego wału wiślanego. Nazwa wsi została wymieniona po raz pierwszy w 1344 roku. Do XVIII wieku nie było w Palczewie Kościoła, w 1510 roku wieś podlegała parafii w Borętach. W 1712 roku został wybudowany drewniany kościółek istniejący do dzisiaj. Jest to jedyny drewniany obiekt sakralny na terenie Żuław, obecnie filialny. Małutki drewniany kościółek z gontowym dachem, organami pochodzącymi z 1687 roku i starymi malowidłami ludowymi. Na uwagę zasługuje całe wnętrze kościoła, a przede wszystkim ołtarz z 1754 roku.

Kościół Św. Anny

wnętrze kościoła

Organy
kościelne

ołtarz główny

chrzcielnica
w kościele

Kościół położony we wsi Marynowy gmina Nowy Dwór Gdański, zbudowany w roku 1320. Rozbudowany w latach 1637 i 1647. Na uwagę zasługuje drewniana wieża pochodząca z 1873 roku. Wokół kościoła usytuowany jest cmentarz ze starymi nagrobkami.

Kościół Św. Jakuba

Kościół znajduje się na terenie gminy Stegna w miejscowości Niedzwiedzica. Murowany kościół zbudowany w 1348 roku w stylu gotyckim. Jednonawowy o nawie przykrytej drewnianym, płaskim stropem. We wnętrzu kościoła na uwagę zasługują trzy ołtarze z XVIII i XIX wieku, XVII – wieczna ambona oraz dzwon z 1590 roku odlany w Gdańsku Gerda Bennigka, twórcy gdańskiego Neptuna.

ołtarz
główny

organy

Dzwon zdobią liczne napisy, inicjały, wizerunki aniołów, postacie z podniesionymi mieczami, a także sylwetka niedźwiedzia wspinającego się na drzewo co stanowiło herb Niedzwiedzicy. Obecnie spoczywa w drewnianym przedsionku wejściowym do kościoła, nie spełnia już swojej roli, ponieważ uszkodzono go po 1945 roku. Obok kościoła znajduje się drewniana dzwonnica z końca XVIII wieku o konstrukcji przystupowej z dwoma dzwonami na zewnątrz. Kościół otacza użytkowany do dzisiaj cmentarz rzymsko – katolicki, który powstał prawdopodobnie w połowie XIV wieku wraz z wybudowaniem kościoła.

dzwon z 1590 roku

Kościół Św. Jerzego

wieża z 1637 roku

Kościół znajduje się we wsi Jeziernik położonej w gminie Ostaszewo założonej około 1330 roku. Kościół pochodzi z 1340 roku. Na uwagę zasługuje wieża z izbicą z 1637 roku. Obok kościoła usytuowane są stare nagrobki mennonickie.

Cmentarze mennonickie

Jednym z ciekawych elementów architektury sakralnej na terenie Powiatu Nowodworskiego są cmentarze mennonickie. Są one wielką osobliwością historyczno – krajobrazową. Charakterystyczne dominaty pięknego i starego drzewostanu w krajobrazie. Ich najwyższą wartością oprócz założeń przestrzennych są nagrobki w formie: steli, cippusa, krzyży, tablic, ściętego pnia drzewa oraz tumb, czyli nagrobka w formie kamiennej skrzyni, z dekoracją rzeźbioną po bokach, przykryty płytą wierzchnią, zwykle rzeźbioną postacią zmarłego. Centralną częścią nagrobka są ozdobne tablice inskrypcyjne o różnych formach zamknięcia. Na stelach występuje całe bogactwo ornamentów, pełniących rolę czysto dekoracyjną, a także symboliczne motywy ikonograficzne związane z symboliką śmierci i życia. Cmentarze ze stelami są najbardziej wartościowe pod względem historyczno – zabytkowym, a także ze względu na swoją odmienność i wyjątkowy widok „lasu kamiennych strażników”. Cmentarze mennonickie położone wśród pól lub też na skraju wsi są pięknym akcentem harmonijnego, żuławskiego krajobrazu.

Cmentarz w Stawcu

Oryginalnym zabytkiem sakralnym jest cmentarz mennonicki w Stawcu. Cmentarz znajduje się przy brukowanej drodze dochodzącej do asfaltowej szosy łączącej Lubieszewo z Orłowem. Posiada kształt prostokąta o wymiarach 105x74 m.

Największe wrażenie na tym cmentarzu wywierają zachowane nagrobki w formie stel, z czego stojących jest czternaście. Większość skupiona jest w południowej części cmentarza. Na stelach umieszczono liczne motywy symboliczne: skrzyżowane palące się pochodnie, kotwice, tulipany. Charakterystyczna dla tego cmentarza jest mała ilość nagrobków w formie tumby.

Cmentarz w Różewie

Drugim cmentarzem mennonickim na terenie Powiatu Nowodworskiego jest cmentarz położony w miejscowości Różewo. Należący do dawnej gminy mennonickiej założonej w roku 1570, najstarszej gminy na Żuławach Wielkich. Zachowane zostały tu nieliczne nagrobki oraz dąb, którego obwód pnia wynosi około 420 cm. Wiek drzewa szacuje się na około 400 lat. Jest to bardzo stary cmentarz położony wśród pól. Na tym właśnie cmentarzu zachowała się najstarsza na Żuławach stela.

ADRESY WAŻNE DLA TURYSTY

Starostwo Powiatowe w Nowym Dworze Gdańskim

ul. Sikorskiego 23, 82-100 Nowy Dwór Gdański, tel. 0 55 247 36 71,
e-mail: starostwo@nowydworgdanski.pl, www.nowydworgdanski.pl

Urząd Miasta i Gminy w Nowym Dworze Gdańskim

ul. Wejhera 3, 82-100 Nowy Dwór Gdański, tel. 0 55 247 24 01, e-mail: urzad@miastonowydwor.pl

Urząd Miasta Krynica Morska

ul. Górników 16, 82-120 Krynica Morska, tel. 0 55 247 65 27, e-mail: um@krynica.morska.pl

Urząd Gminy w Sztutowie

ul. Gdańska 55, 82-110 Sztutowo, tel. 0 55 247 83 24, e-mail: info@sztutowo.ug.gov.pl

Urząd Gminy w Stegnie

ul. Gdańska 34, 82-103 Stegna, tel. 0 55 247 82 93, e-mail: info@stegna.ug.gov.pl

Urząd Gminy w Ostaszewie

ul. Kościuszki 74, 82-112 Ostaszewo, tel. 0 55 247 13 18, e-mail: ug@ostaszewo.pl

INFORMACJA TURYSTYCZNA

Lokalna Organizacja Turystyczna „Jantarowe Wybrzeże”

ul. Gdańska 36 a, 82-103 Stegna, tel. 0 55 247 86 92

Lokalna Organizacja Turystyczna w Krynicy Morskiej

ul. Górników 15, 82-120 Krynica Morska, tel. 055 247 63 76

Punkt Informacji Turystycznej w Sztutowie

ul. Gdańska 55 a, 82-110 Sztutowo, tel. 0 55 247 80 88

Punkt Informacji Turystycznej w Kątach Rybackich

ul. Rybacka 64, 82-110 Sztutowo, tel. 0 55 247 87 86

POGOTOWIE RATUNKOWE – 999

ul. Dworcowa 12, 82-100 Nowy Dwór Gdański, tel. 0 55 247 22 47

PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA – 998

ul. Bałtycka 7, 82-100 Nowy Dwór Gdański, tel. 0 55 247 23 33

POWIATOWA KOMENDA POLICJI – 997

ul. Kościuszki 10, 82-100 Nowy Dwór Gdański, tel. 0 55 246 92 02

Publikacja powstała na podstawie materiałów dostarczonych przez Księży z parafii z terenu Powiatu Nowodworskiego. Dziękujemy za pomoc w realizacji i udostępnione informacje.

Tekst:

Wydział Edukacji, Spraw Społecznych,
Informacji i Promocji Starostwa Powiatowego w Nowym Dworze Gdańskim

Autor zdjęć:

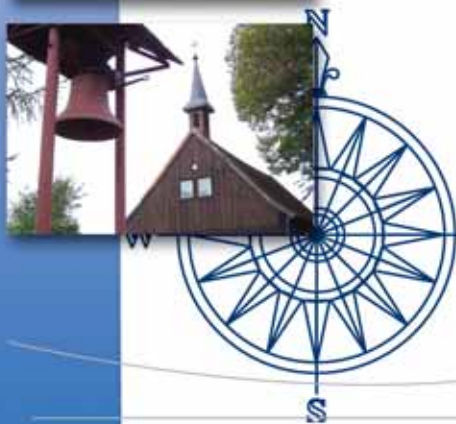
Paweł Makarski

Opracowanie i druk:

Wydawnictwo i Studio Reklamy
"KONS" tel. 88-0000-778
www.kons.pl studio@kons.pl

KONS

Przedruk w całości lub części bez zgody Starostwa Powiatowego w Nowym Dworze Gdańskim zabroniony. Wszelkie prawa zastrzeżone.
Nowy Dwór Gdański 2007r.

Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna